

AZ OSZK ÉS A CORVINA DIGITALIS ÚJ KINCSE, A BRÜSSZELI MISSALE

A kódex adatai:

**Missale Romanum; Bruxelles,
Bibliothèque royale. MS. 9008.
Pergamen; 430 levél; 400×285 mm**

A brüsszeli Bibliothèque royale Albert Ier és a Magyar Nemzeti Könyvtár kapcsolatfelvétele jegyében 2009 márciusában ünnepélyes ajándékozási eseményre került sor, melynek során a két könyvtár főigazgatója értékes művek digitális kópiáit nyújtotta át ajándékként egymás intézményének. Brüsszelben nemes gesztusként digitalizálták az ott őrzött Hungaricumok egyik legjelentősebbikét, azt a 15. századi missalét, amelyet Mária királyné menekített ki Budáról 1526-ban, és vitt magával Brüsszelbe. A Magyar Nemzeti Könyvtár a brüsszeli corvina digitális másolatát öt, az OSZK-ban őrzött értékes Belgicum digitális másolatával viszonyozta.

A gótikus könyvrírással másolt, pompás kiállítású missale 1485 és 1487 között készült Firenzében, kifejezetten a magyar uralkodópár számára. Feltehetőleg a királyi kápolna gyűjteményébe tartozott. A kötet első lapjai egy kalendáriumot tartalmaznak (ff. 1r–6v), ezt követi a tulajdonképpeni missale. A luxuskézirat illuminátora a kitűnő firenzei mester, Attavante degli Attavanti volt. Mind a pontos datálást, mind a miniátor kétségtelen azonosítását – ez utóbbi esetben természetesen a rá jellemző stílusjegyek mellett – az teszi lehetővé, hogy a mester szignálta és datálta művét. A f. 8v-n a következő bejegyzés olvasható: *Actavantes de Actavantibus hoc opus illumi-*

navit A. D. MCCCCLXXXV, azaz ezt a művet Attavante degli Attavanti illuminálta az Úr 1485. évében, míg a f. 206r-n ez áll: Actum Florentiae A. D. MCCCCLXXXVII, azaz készült Firenzében, az Úr 1487. évében. Megjegyzendő, hogy a mesterek, köztük Attavante, aki az 1480-as évek firenzei könyvprodukciónak meghatározó alakja volt, Vespasiano da Bisticcit

Missale Romanum
Bruxelles, Bibliothèque royale. MS. 9008., f. 8v

váltva fel ebben a minőségében, csupán legjelentősebb munkáikat szignálták.

A pazar, aranyozással tarkított illumináció minden ízében a magyar uralkodónak készült. A f. 8v keretdíszének bal oldalán Hunyadi Mátyás, vele szemben pedig Beatrix királyné portréja látható. Képmásaik máshol is feltűnnek a kódexben. A f. 205v-n, a kánonkép kompozíciójában, a keresztre feszített Krisztus köré festett alakok némelyike szintén a magyar királyi család tagjait idézi: a keresztfa tövére boruló nőalak (Mária Magdolna) feltehetőleg Beatrix királynét ábrázolja, a kép előterében térdelő férfi minden bizonnyal Mátyás, a reá tekintő ifjában pedig Corvin János ismerhető fel, mint Szent János evangélista. A kódexben Mátyás címereit a spanyol Habsburgok címereivel ragasztották felül. A kézirat jelenlegi kötése nem eredeti, metszése aranyozott.

A kódexet, miként korábban említettük, Mária királyné, II. Lajos özvegye vitte magával Brüsszelbe, amikor

a mohácsi vereség hírére 1526-ban menekülni kényszerült. A kötet új környezetében szerzett jelentőségét és megbecsültségét bizonyítja, hogy a németalföldi kormányzók századokon keresztül erre a könyvre tették le hivatali esküjüket. Minderről az első foliók bejegyzései tájékoztatnak, amely lapokra egykori könyvtárosok, jegyzők vezették be az esküvés megtörténtének tényét és dátumát.

A Belga Királyi Könyvtár nagyvonalúságának köszönhetően jelentős darabbal bővült az OSZK digitális corvinaállománya, amely nem csupán magyarországi corvinákat tartalmaz, hanem immár külföldön őrzött darabokat is szép számmal. Reményeink szerint ez a kibővült virtuális corvina-tár hamarosan mindenki számára hozzáférhető lesz a Corvina Digitalis honlapján.

Zsupán Edina
manused@oszk.hu